

A Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Nagykanizsai Csoportja 1970-2005

*A Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Nagykanizsai Csoportja,
1970-2005
Nagykanizsa, Czupi Kiadó, 2007. – részletek*

Id. Simon László

Általános tapasztalat, hogy gyermekkorban–8-10 évesen–kezdenek el a fiatalok gyűjteni. Hogy mit? Ez a skála nagyon sokféle lehet! Néhányat említek meg gyermekkoromból, például a jelvények, naptárak, képeslapok, régi fém- és papírpénzek, autómodellek, gyufacímkek, levelekről leáztatott postai bélyegek, ragaszelvények, vasúti jegyek, szalvéták és még ki tudja mennyi más dolog. Kinek mi volt szimpatikus, illetve mihez juthatott hozzá környezetében. Ez a szokás jellemezte az iskoláskort, mivel ezekhez a hobbihoz nem, vagy csak kis mértékben volt szükség a szülők anyagi támogatására. Esetemben ezt szalvéta, gyufacímke, jelvények, és némi régi pénz jelentette. Ez utóbbi a két világháború között fellelhető korona-fillér volt, majd a második világháború után az inflációs pengőt raktam félre. Középiskolai tanulmányaimat 1939-ben fejeztem be, az ezt követő inas éveimben a háborús évek szűkre szabott lehetőségei között próbáltam kiélni gyűjtőszenvédélyemet. A háború befejezését követően még hosszú éveknek kellett eltelnie ahhoz, hogy a napi megélhetés biztosításán túlmenően kisebb-nagyobb anyagi terhet is jelentő hobbira gondolhasson az ember. Ez alól talán csak az az időszak volt kivétel, amikor a rohamosan értékét veszítő Pengő egyre nagyobb címletű bankjegyeit gond nélkül félretehettam, hiszen mire a fizetési boríték a kezembe jutott, a tartalma már szinte semmit sem ért. Ezzel alapoztam a gyűjteményemet.

Ifjú Bobai Jenő, aki manapság már maga is nyugdíjas, így emlékezett vissza édesapja gyűjtői tevékenységére.

Édesapám, **id. Bobai Jenő** 1950-ben kezdett el érmekeket gyűjteni és egészen haláláig, 1983-ig hódolt ennek a szenvedélyének. Korábban már a családban valaki érdeklődhetett a numizmatika iránt, mert néhány Napóleon-arany rejtőzött abban a vagyonkában, ami a háború és az államosítás, kitelepítés után még megmaradt a családban. Ezekkel az aranypénzekkel vágott neki a gyűjtésnek apám, aki vasúti postai tisztviselőként kapcsolatban állt mind a postákkal, mind a környékbeli települések vasutasaival. Széles körben tudtak munkatársai a hobbijáról, és hozták neki a híreket egy-egy kertásás, vagy házbontás során előkerült régi pénzekekről. Apám kihasználta, hogy állami alkalmazottként szinte ingyenesen utazhatott vasúton, és mindenhova elment a környékben, ahol híret vette valamilyen érdekesebb leletnek. Helyi és vidéki gyűjtőkkel is kapcsolatban állt, oly formában, hogy egymás lakásán jöttek össze, de mindig csak néhány ember. Az akkori időkben gyanús volt mindenféle összejövétel, ezért még a család és még előttünk, a gyerekek előtt is titokként kezelték apámék, hogy hol és kik találkoztak. Időnként, ha jó üzletet csinált a papa, akkor csalafintán mosolyogva közölte velünk, hogy most egy ideig ingyen gyűjt. Egészen Kaposvárig, Pécsig tartott fenn kapcsolatokat más gyűjtőkkel, és rendszeresen el is utazott hozzájuk. A kanizsai gyűjtők közül a lakásunkon többször megfordult a Kugler testvérek közül Lajos, aki nőtlen emberként nagyobb anyagi lehetőséggel rendelkezett a gyűjtéshez. Rajta kívül Gumilár Lászlóra, az akkori városgazdálkodási vállalat igazgatójára emlékszem, mint olyan személyre, akivel gyakran találkozott. Akkoriban a gyűjtőknek nem álltak rendelkezésre katalógusok vagy fényképes szakkiadványok, ezért nehéz volt egy-egy érmet beazonosítani. Apu elsősorban az érdekességük miatt gyűjtötte a régi pénzeket, mivel gyerekkora óta élénken érdekelte a történelem és az irodalom. Keszthelyen a premontreiek gimnáziumában érettségizett, és így jól beszélt latinul, németül, és franciául.

A hozzá került érmeket gondosan megtisztította, és külön erre a célra készített üveges, bélelt dobozokban tárolta. Az egyes darabokat igyekezett könyvek segítségével beazonosítani. Az volt a terve, hogy nyugdíjas korában katalogizálja gyűjteményét, ez azonban nem valósult meg.

Az érmeket a külvilág elől elzárva tartották a gyűjtők, így apám is szerzett egy lemezszekrényt az 1960-as években, amit beépítettett egy közönséges ruhásszekrénybe. Így az avatatlan szemlélő nem vette észre, hogy hol is vannak az értékes érme.

Anyám természetesen nem felhőtlenül örült a költséges hóbortnak, mivel a családnak meglehetősen szűkösen élt akkoriban. A világháború, valamint a Rákosi korszak politikája miatt kétszer is úgymond „levetkőztünk” anyagilag, ezek után nem csoda, hogy apám úgy döntött, hogy többet nem gyűjt vagyont. Mégis az érme jó anyagi segítséget jelentettek, amikor lakást vettünk mi, gyerekek. Ekkor a gyűjtemény értékesebb részét a szüleink eladták, és a kapott pénzt szétosztották közöttünk. Családnkban a leszármazottak nem folytatták az éremgyűjtést.

Kiss György

Még 1970-ben volt, hogy újsághirdetésben olvastam, megalakulna az éremgyűjtők csoportja Nagykanizsán. Vasárnapi napra hívták az érdeklődőket a sétakerti Park étterembe. Volt egy kalapnyi éremém, amit egy volt anyagismeret-tanáromtól kaptam, egy kimustrált akkumulátorért. Elmentem a toborzóra, kb. heten-nyolcan lehettünk. Azt hiszem én voltam az egyetlen „mazsola”. A többieknek volt „előéletük”. Kapkodtam a fejemet a szakszavakra. Talál, dénár, csegely, obulus, stb. Voltak páran, akik a Nemzeti Múzeum Éremtárába is bejelentkeztek. Egy 50-es úr, Buzási István vett lajstromba. Én 27 éves voltam. Azonnal vettem tőle egy Zsigmond és egy Mária dénárt. A kettőt 10 (tíz) forintért. Hát a tartásuk nem valami tökéletes.

Összeállt a csapat, és havonta összejöttünk. Történt, hogy az egyik összejövetelemen megjelent egy úr. Bemutatkozott és közölte, beiratkozna. Buzási Pista bácsi közölte velem, hogy semmi akadálya, ha két ajánló aláírja a belépési nyilatkozatot.

És egyébként mi van? – jött a rutinkérdés. Az úr elővette a tárcáját, kivett egy belást (réz kétforintos), letette az asztalra, és közölte: ezzel indulok. Úgy öt év múlva az egyik összejövetelemen ez az úr megemlítette, hogy megépült a balatoni villája. Mennyibe került? – kérdeztem. 23 tallérba – felelte.

Az a kalapnyi érem, amivel rendelkeztem, úgy 20 országból származott. Voltak régebbiek és újabbak is. Én a „majsola” azt hittem, pár száz forintot ér az egész. Egyik alkalommal egy rutinos kolléga cserére kínált fel egy Lipót 15 krajcárost. Nekem nem volt, így elcseréltem. A gyűjtőtárs egy belga 5 frankost választott ellenértékként. Pár év múlva tudtam meg az angol nyelvű éreműjságból, hogy egy árverésen egy ugyanilyen belga 5 frankos induló áráként egy évi fizetésemnek megfelelő valuta volt megjelölve.

Aztán később, tapasztaltabb koromban, történelemórákon beszéltem középiskolásoknak a pénzről-éremről. A téma az volt, hogy mit árul el egy pénzérme arról a korról, amelyben keletkezett. Az előadásokra dr. Horváth György történelemtanár kért fel. Az 1848-as forradalom és szabadságharc pénzveréséről két előadást is tartottam a Hevesi Sándor Művelődési Központban, 1998-ban és 1999-ben. Itt említettem meg az „Igaz aranyat”. Ennek a története a következő: Halis György, aki Nagykanizsán a piarista gimnáziumban érettségizett, majd petrinusként (világi papnövendék) 1848-ban testvérével, Ferencsel honvédnek állt, végrendeletében külön megemlítve hagyott „Egy Igaz Aranyat” örökségként unokaöccsére, Halis Istvánra. Ez az aranypénz volt az első, amelynek magyar nyelvű körirata van. Az aranypénz kiváló gyűjtőtársam, a „Halisrokon” Steinhardt László tulajdona manapság.

Közben az idő haladt, történtek a dolgok. Letenyén kiemelkedő lelet került elő a földből. Válogatás után egy részét kiállították a Hevesi Sándor Művelődési Központ kamaratermében. A kiállítást

őrizni kellett. Beosztása az volt, hogy egy fegyveres rendőr és egy civil gyűjtő volt őrségben éjszakánként. Egy éjszakát én is virrasztottam egy rendőrrel. A tárlatvezetés végén kérdezte a rendőr tőlem, mennyit ér ez a lelet. Úgy 15 milliót – válaszoltam. És mennyit kapott a megtaláló? – folytatta a kérdezést. Az újság szerint 40.000 forintot – mondtam erre. Hallgattunk.

A 80-as években 4 évre a csoport vezetőségi tagja is voltam. Három külföldi utat szerveztem. Kettőt az akkori Csehszlovákiába, egyet Bécsbe. Csehszlovákiába „piros” útlevelemel mehattunk. Kifelé a határőr akadékoskodott, hogy hogyan lehet útlevele a 12 éves fiannak. Odakint Besztercebányát és Körmöcbányát néztük meg. Találkoztunk a szlovák gyűjtőkkel is. Közben a buszsofőrünket megbüntették 200 koronára, összedobtuk. Ebédelni mentünk a csapattal. Fél órát kellett várni, hogy beférjünk, mert előtünk is volt egy nagyobb létszámú csoport. Páran átmentünk a szemközti kiskocsmába. Egy-egy sört kértünk. Hogy a sör jobban csússzon, az asztalra lerakott kenyeret megsóztuk és ettük. Odajött a pincér és elvitte a kenyeret. Kifizetjük – mondtuk. Nincs több, azért ne egyék meg – jött a magyarázat.

A következő évben is meglátogattuk szlovák barátainkat. Két urat különösen megjegyeztem. Az egyik a szlovákok csoportvezetője volt, egy szlovák nemzetiségű férfi. Az egyik segítője viszont magyar nemzetiségű volt. A második világháborúban a szlovák férfi partizántiszt volt, míg a magyar partizánvadász. Ennek ellenére kiváló barátok lettek a háború után.

Hazafelé a szlovák határon három lengyel autóbusz utasai kiszállítva, csomagjaik a réten szétrakva. Megijedtünk. Mire innen hazajutunk, újra felkel a nap. Azonban egy perc múlva megjelent egy szlovák vámtiszt. Kezébe adtam az összeszedett útleveleket. Ki a csoport vezetője? – kérdezte. Én – válaszoltam. Kinyitotta az útleveletem, belebélyegzett, visszaadta az egészet. Jó utat, viszontlátásra – tisztelgett, és indulhattunk haza. Néma csönd. Már jócskán magyar területen, egy hang beszólt: ezt a mázlit!

Telt az idő, a csoport erősödött, érmekeket veretett, vándorgyűlést rendezett.

Információs voltam a vándorgyűlésen. Ki gondolta volna, hogy 1914-ben Nagykanizsán feladott katonai levelezőlapot kínál eladásra egy Közép-Szlovákiából érkezett gyűjtő? Előfordultak más érdekes helyzetek is. Például, mint információt kérdeztek a vándorgyűlésen: Hol van a nagykanizsai evangélikus templom, és mikor van istentisztelet? Mint alapító tagot, elküldtek két „még inkább alapítóhoz”. Magnófelvételt készítettem Sabján Jánossal és Buzási Istvánnal. Sabján János, aki orosz, majd zenei érmekeket gyűjtött, 2001. február 24-én beszélt magáról. Nagynénikéje hagyatékában talált 4 db éremmel indult. Az orosz fogsága emlékére orosz pénzt, míg a zenei érmekeket a ritkaságuk miatt gyűjtötte. Buzási István 1945-ös fogsága idején a napi kenyéradagját adta a sváb fogolytársának egy Ferenc József 5 koronásért. Ez volt a gyűjteménye alapja.

A Thúry György Múzeum igazgatója, dr. Horváth László úr néhányszor eljött az általam vezetett vívószakosztály klubjába beszélgetni, és mutatni néhány kő- és csonteszközt. Egyik alkalommal érmekeket hozott 5 dkg-os papírzacskóban. A zacskót a mellényzsebéből vette elő. A „sláger” a Néró arany volt, Károly Róbert aranyforintja, Zsigmond, Mátyás és más uralkodók pénzei mellett. Mellényzsebben kétszázévenként ha van ekkora érték.

Jut eszembe, a Kanizsai Vándorgyűlésen az egyik asztalnál egy gyűjtő 10.000 Ft-os papírpénzeket árult. Nyomdatiszták voltak. Mennyi? – kérdeztem. 16.000 Ft darabja – így a válasz. Ne tréfálj, – mondom – nekem is van ilyenem! Hasonlítsd össze – válaszolta az eladó. Megtettem, és láttam, hogy a pénzen Szent István feje mellől lemaradt a sorszám. Mindjárt érthető lett az ár.

Az éremgyűjtés korlátait tulajdonképpen az 1990-es politikai és társadalmi változások eltörölték. Az éremgyűjtők zöme mást is gyűjt, cserél, ad, vesz. Például bélyeget, okiratot, fegyvert stb. A nagykanizsai vándorgyűlésen lehetett venni orosz tábornoki

egyenruhát, kozák sapkát, 80 db-os féldrágakő készletet, dupla-csővű Kossuth-pisztolyt, Lenin-rendet stb.

Erről jut még eszembe: kezembe került a Máltai Lovagrend kitüntetése. Egy gyűjtő árulta oklevéllel együtt. Az oklevélen a dátum 6 hónappal korábbi volt. Az egyik kanizsai gyorsárverésen zalaegerszegi Pro Urbe kitüntetés kelt el 400 Ft-ért. Az előző évben kapta a tulajdonosa. Hallottam, hogy többszörös olimpiai bajnok aranyérmeit adták el az örökösök. Máskor guberálók kukából kotorták elő a világhírű, közismert magyar szövetségi kapitány okiratait. Tőlük 5000 Ft-ért megvettem.

Dr. Zsoldi Zoltán

Szívesen emlékszem vissza gyűjtő barátaim jellemző mondásaira is.

Kondákor Sándor, akivel rendszerint egy-egy autórakományra való érmet, képeslapot, bélyeget és kitüntetést cipeltünk városról-városra, azt szokta mondani, ha nem ment a bolt: hozhatsz te ezeknek mennyei mannát is, az se kell nekik!

Simon Lajos rendszerint így reagált a neki mutatott kitüntetésekre, érmekre: szép ez az érem nagyon, nekem is megvan, csak az enyém szebb!

Geits Karcsi bácsi egy közös utunkon így „szerénykedett” jó hangosan, lehetőleg úgy, hogy a zalaegerszegi buszjárat valamennyi guberáló romája meghallja: nekem minden aranypéNZ megvan, amit az egyesület adott ki, igen, meg az ezüstök is!

Sabján Jani bácsi pedig ezt szokta kérdezni kajánul egy-egy út alkalmával, amikor táskányi érmet cipeltem magammal: mi van Zolikán, hozod a kilós árut?

Steinhardt Laci rendszerint így ajánlotta megvételre a pénzeit: ide figyelj, ilyet még nem láttál, ez gyűjteményem legszebb darabja.

Kovács Béla barátunk jó néhányszor így kezdte az alkudozást: és mennyit engedsz a feléből?